

Viktiga ordbildande prefix och suffix

(För det ordbildande suffixet *-i*, se Olika nominala *-i* suffix)

A. Prefix

bā- 'med' bildar adjektiv från substantiv

bāadab 'artig, väluppfostrad' från *adab* 'artighet, hög kultur'

bāsavād 'läskunnig' från *savād* 'läskunnighet, bildning'

bāarzeš 'värdefull' från *arzeš* 'värde'

be- 'till' bildar adjektiv från substantiv

bejā 'passande, lämplig' från *jā* 'plats'

benām 'känd, berömd', från *nām* 'namn'

bi- 'utan' bildar adjektiv med negerande betydelse från substantiv

bibāk 'orädd, modig' från *bāk* 'rädsla, fruktan'

bi'eyb 'felfri' från *'eyb* 'fel'

bipāyān 'oändlig' från *pāyān* 'slut'

bimeyl 'olustig, håglös' från *meyl* 'intresse'

ham- 'samma, tillsammans' läggs till substantiv eller presensstammar av verb och bildar ett nytt substantiv eller ett adjektiv som uttrycker en reciprok relation (tillsammans)

hamrāh 'vägkamrat, tillsammans med' från *rāh* 'väg'

hamsāye 'granne' från *sāye* 'skugga'

ham^xān 'konsonant' från verbet *x^vāndan*, *x^vān-* 'läsa'

hamvaṭan 'landsman' från *vaṭan* 'fosterland'

ham‘aqide ‘av samma åsikt, likasinnad’ från *‘aqide* ‘åsikt’

nā- ‘icke’ läggs till adjektiv, substantiv eller verbets presensstam och bildar adjektiv med negerande betydelse

nādān ‘okunnig’ från av verbet *dānestan*, *dān-* ‘veta’

nāmaḥdud ‘obegränsad’ från *maḥdud* ‘begränsad’

nāmard ‘feg’ från *mard* ‘man’

B. Suffix

1. Suffix som bildar substantiv

-ār läggs till preteritumstammen av verb och bildar verbalsubstantiv (substantiv som uttrycker verbets handling)

didār ‘besök, visit’ från verbet *didan*, *bin-* ‘se’

goftār ‘tal’ från verbet *goftan*, *gu-* ‘säga’

-ande läggs till presensstammen av verb och bildar agentsubstantiv (personen som gör verbets handling)

forušande ‘försäljare’ från verbet *foruxtān*, *foruš-* ‘sälja’

konande ‘görare’ från verbet *kardān*, *kon-* ‘göra’

nevisande ‘författare’ från verbet *neveštān*, *nevis-* ‘skriva’

-ak bildar diminutivformer ibland också med viss pejorativ (nedlåtande) betydelse

‘arusak ‘docka’ från *‘arus* ‘brud’

pesarak ‘liten pojke’ från *pesar* ‘pojke’

mardak 'karl, gubbe' från *mard* 'man'

-bān bildar substantiv med betydelsen 'person som bevakar, sköter om, skyddar något'

darbān 'dörrvakt' från *dar* 'dörr'

negahbān 'vakt' från *negah*, *negāh* 'blick'

bāgbān 'trädgårdsmästare' från *bāg* 'trädgård'

-če bildar diminutivformer

daftarče 'anteckningsblock' från *daftar* 'större anteckningsbok, kontor'

daryāče 'sjö' från *daryā* 'hav'

bāgče 'liten trädgård' från *bāg* 'trädgård'

-čī bildar agentsubstantiv (suffixet har turkiskt ursprung)

postčī 'brevbärare' från *post* 'post'

qāčāqčī 'smugglare' från *qāčāq* 'smuggling'

šekārčī 'jägare' från *šekār* 'jakt'

-dān bildar substantiv med betydelsen 'föremål som innehåller något'

namakdān 'saltkar' från *namak* 'salt'

qanddān 'sockerskål' från *qand* 'bitsocker'

-e läggs till substantiv, adjektiv och räkneord och bildar substantiv

hafte 'vecka' från *haft* 'sju'

puste 'täckande lager' från *pust* 'skinn'

toxme 'frön, kärnor' från *toxm* 'ägg'

češme 'källa' från *češm* 'öga'

panje 'hand, näve' från *panj* 'fem'

-*eš* läggs till presensstammen av verb och bildar verbalsubstantiv (substantiv som uttrycker verbets handling)

kušeš 'strävan, försök' från verbet *kušidan*, *kuš-* 'sträva, försöka'

arzeš 'värde' från verbet *aržidan*, *arž-* 'vara värd'

larzeš 'darrande, skakning' från verbet *laržidan*, *larž-* 'darra, skaka'

āzmāyeš 'undersökning, laboration' från verbet *āzmudan*, *āzmā-* 'undersöka'

-*gāh* bildar substantiv med betydelsen 'plats'

dastgāh 'apparat' från *dast* 'hand' (ordagrant: handplats)

darmāngāh 'klinik, vårdcentral' från *darmān* 'behandling'

dānešgāh 'universitet' från *dāneš* 'kunskap'

-*gar* bildar agentsubstantiv (person som gör verbets handling) eller adjektiv som beskriver en person som gör verbets handling

kārgar 'arbetare' från *kār* 'arbete'

hilegar 'lurendrejare, skurkaktig, listig' från *hile* 'list, knep'

barzegar 'bonde' från *bazr* 'utsäde'

-(*e*)*stān* bildar substantiv med betydelsen 'plats' och ingår ofta i landsnamn

bimārestān 'sjukhus' från *bimār* 'sjuk'

farhangestān 'akademi' från *farhang* 'kultur'

bustān 'trädgård' från *bu* 'doft'

2. Suffix som bildar adjektiv

-*ā* läggs till presensstammen av verb

dānā 'vis, förständig' från verbet *dānestan*, *dān-* 'veta'

tavānā 'kunnig' från verbet *tavānestan*, *tavān-* 'kunna'

-āmiz bildar adjektiv med betydelsen 'full av, innehållande'

movaffaqiatāmiz 'framgångsrik' från *movaffaqiat* 'framgång'

tōhināmiz 'förolämpande' från *tōhin* 'förolämpning'

-āne bildar adjektiv från andra adjektiv eller från substantiv. Adjektiv med detta suffix används oftast som attribut till ting, inte personer, eller som adverb.

dustāne 'vänlig, vänligt' från *dust* 'vän'

ruzāne 'daglig, dagligen' från *ruz* 'dag'

zālemāne 'tyrannisk (handling), tyranniskt' från *zālem* 'tyrannisk (person)'

-in bildar materialadjektiv (liksom även *-i* gör)

pašmin (eller *pašmi*) 'ylle-' från *pasm* 'ull'

zarrin 'gyllene' från *zar* 'guld'

sangin 'tung' (ordagrant: av sten) från *sang* 'sten'

-mand bildar egenskapsadjektiv från substantiv och används ofta om personer

dānešmand 'lärd' från *dāneš* 'kunskap, lärdom'

arzešmand 'värdefull' från *arzeš* 'värde'

qodratmand 'mäktig' från *qodrat* 'makt, styrka'

-nāk bildar egenskapsadjektiv, ofta med negativ jnnebörd, från substantiv

dardnāk 'smärtsam' från *dard* 'smärta'

xaṭarnāk 'farlig' från *xaṭar* 'fara'

tarsnāk 'skräckinjagande, skrämmande' från *tars* 'fruktan, rädsla'

-vār bildar egenskapsadjektiv från substantiv eller andra adjektiv

omidvār 'hoppfull' från *omid* 'hopp'

bozorgvār 'storsint' från *bozorg* 'stor'

-*var* bildar egenskapsadjektiv från substantiv

jānevar 'djur' (ordagrant: besjälad) från *jān* 'själ'

nāmvar 'berömd' från *nām* 'namn'